

A B C D E F G H I J K L Ł M N O P R S T U V W X Y Z

Nr

LUBUSKIE

2745

1. Obiekt

232/2 WODOCIĄGOWA WIEŻA CIŚNIEŃ - KOLEJOWA NR 1
nieistniejące? (patrz karta zespołu)

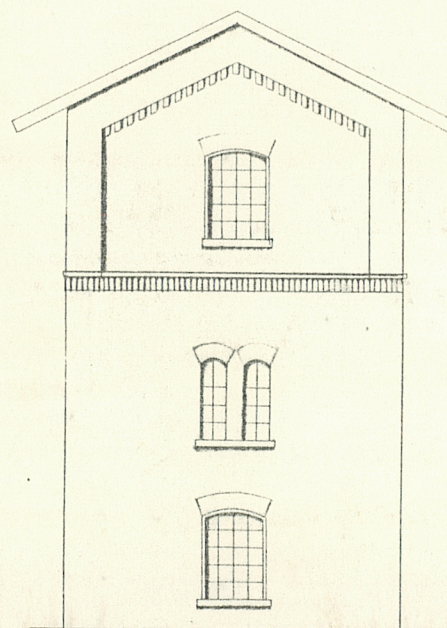
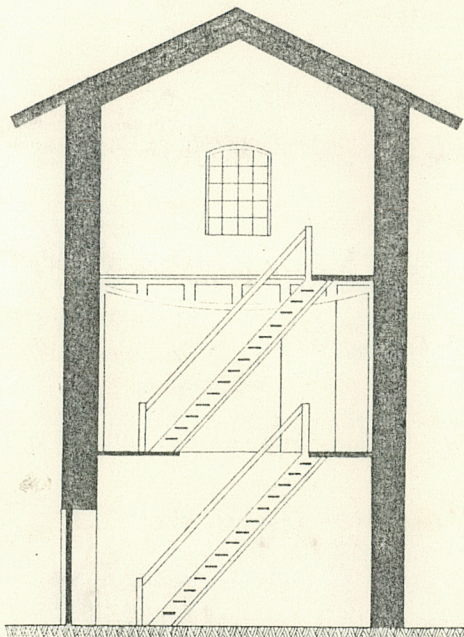
2. Czas powstania

ok. 1896

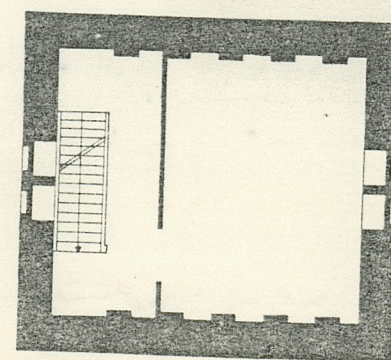
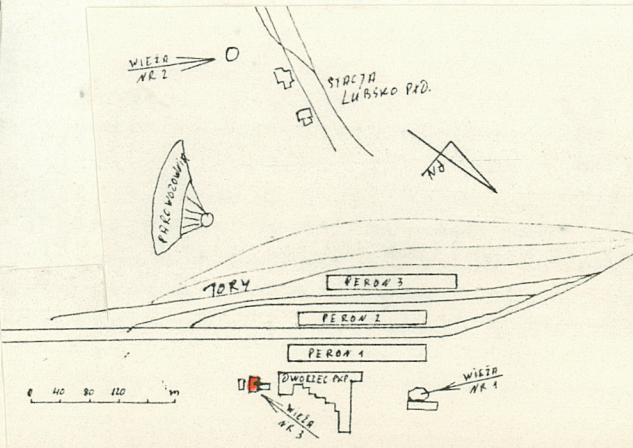
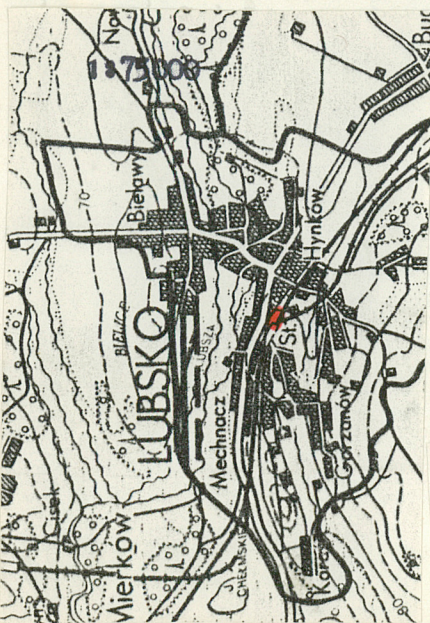
3. Miejscowość

LUBSKO

11. Zdjęcia, rzut, przekrój, sytuacja, orientacja

0 1 2 3 4 5 m

4. Adres

Dworzec osobowy PKP

nr hipoteczny

5. Przynależność administracyjna

województwo zielonogórskie

gmina Lubsko

pow. ZARY

6. Poprzednie nazwy miejscowości

Sommerfeld /do 1945/

7. Przynależność administracyjna
przed 1 VI 1975

województwo zielonogórskie

powiat Lubsko

8. Właściciel i jego adres

PKP. Oddział Budynków
Zielona Góra, Traugutta 10
tel. 710-41, wewn. 344

9. Użytkownik i jego adres

Stacja kolejowa Lubsko
Lokomotywnia
/klucz - elektrycy/

10. Rejestr zabytków

Nr 607/A data 5.09.2013

13. Opis (sytuacja, materiał i konstrukcja, rzut, bryła, elewacje, wnętrze, wyposażenie, instalacje)

Wieżę wodną usytuowano na terenie stacji kolejowej, w pobliżu lokomotywni. Do wieży przylega przybudówka przepompowni o wymiarach 4,0 x 6,0 m i wys. 3,0 m. Doprowadzenie wody do zbiornika ze studni kopanej, obudowanej murem ceglany. Zbiornik zasilają grawitacyjnie 2 żurawie wodne o wydajności po 0,7 m³ wody/min.

Materiał. Ściany wieży wodnej wykonano z cegły pełnej ceramicznej na zaprawie cementowo-wapiennej. Mury zewnętrzne licowane, wewnętrzne tynkowane i bielone /grub. 72 cm/. Stalowy zbiornik wody osadzono na dźwigarach stalowych uformowanych w kratownicę, opierających się na ścianach zewnętrznych. Zbiornik przykryto blachami stalowymi. Wokół zbiornika usytuowano drewniane pomosty obsługowe. Dach w konstrukcji drewnianej, krokwiowo-płatwiowej, odeskowany, kryty papą na lepiku. Na jednej stronie połaci dachowej usytuowany jest wjazd, przykryty drewnianą pokrywą oraz oszklone, uchylne okienko. Stolarka okienna metalowa typu przemysłowego. Drzwi drewniane, klepkowe. Dojście do zbiornika schodami drewnianymi, policzkowymi z drewnianą balustradą. Strop nad parterem /poziom + 3,1 m/-belki stalowe przykryte drewnianą podłogą.

Plan. W przekroju pionowym i rzucie poziomym oparte na prostokącie. Podstawa o wymiarach 5,8 x 6,5 m. Dno zbiornika posadowione na wys. 6,1 m. Pierwotnie w parterze umieszczona była instalacja grzewcza - piec węglowy ze składem węgla. Na piętrze - pomieszczenie socjalne obsługi zbiornika.

Bryła. Wieża liczy 3 kondygnacje. Podpiwniczenia brak. Na najwyższej umieszczono prostokątny w rzucie zbiornik wody. Wieża przykryta dwuspadowym dachem. Całkowita wysokość budowli 10,8 m. Wejście od p.n.

Elewacje. Ceglane, spoinowane, symetryczne. Kondygnacja zbiornikowa wyróżniona w trzonie ceglany gzymsem kostkowym. Gzymsem ceglany wyróżniono również szczyty budynku. W kondygnacji zbiornikowej ceglany lizeny w narożach. Okna symetryczne, na piętrze w elewacjach szczytowych zdwojone - wieńczone łukiem odcinkowym. Okna typu przemysłowego nadają budowli wyraźnie użytkowego charakteru, bliskiego tradycji rodzimego budownictwa gospodarczego.

Instalacje. Pierwotnie - elektryczna /oświetleniowa/, odgromowa, grzewcza.

12. Autorzy, historia obiektu, określenia stylu

Kolejową wieżę wodną wzniesiono na stacji kolejowej celem zaopatrzenia parowozów w wodę technologiczną. Czerpały stąd wodę również obiekty stacji kolejowej.

Wodę czerpano ze studni położonej w pobliżu wieży. Przepompownia znajdowała się na parterze przybudówki do wieży /do lat 30-tych XX w./. Pierwotnie funkcjonowała tutaj pompa tłokowa o napędzie parowym, zastąpiona w l. 20-tych XX w. pompą wirową o napędzie elektrycznym. Architektura budowli technicznej utrzymano w konwencji historyzującej, odwołując do wzorów ikonograficznych budownictwa średniowiecznego w jego wydaniu "romanizującym". Twórcy wieży wyrazili tę konwencję językiem "Rundbogenstilu" przemysłowego, z charakterystycznym dlań potraktowaniem detalu lizen, otworów okiennych, ceglanych gzymśów kostkowych. Wszystkie fasady pozostają symetryczne a głównym motywem dekoracyjnym są okna. Akcent położono na centrum fasady gdzie umieszczono zdwojone okna. Architektura tego typu /łuku odcinkowego/ chętnie posługiwano się na terenie Niemiec i Śląska w końcu XIX w. Sąsiedztwo wieży z przepompownią nadaje zespołowi cech architektury "stylu rodzimego" a to poprzez konstrukcję przepompowni, tradycyjną w architekturze gospodarczej Nadodrza. Podobne rozwiązania wież wodnych znajdujemy m.in. na stacjach kolejowych w Nowym Świętowie, Ozimku, Prudniku - woj. opolskie.

Brak tu wzmianki o istniejącej tu drugiej wieży z 1912r

<p>14. Kubatura</p> <p>kubatura wieży ok. 320 m³ pojemność zbiornika 50 m³</p>	<p>15. Powierzchnia użytkowa</p> <p>pow. zabudowy ok. 36 m² pow. użytkowa ok. 108 m²</p>	<p>16. Przeznaczenie pierwotne</p> <p>kolejowa wieża wodna</p>	<p>17. Użytkowanie obecne</p> <p>wyłączona z eksploatacji</p>
<p>18. Prace budowlane i konserwatorskie, ich przebieg i dokumentacja</p> <p>Od II wojny światowej obiekt nie jest eksploatowany zgodnie z pierwotnym programem użytkowym. Doraźnie parter wykorzystywano na cele magazynowe. Nie prowadzono robót konserwacyjnych.</p> <div data-bbox="25 718 530 1419"> </div>		<p>19. Stan zachowania (fundamenty, ściany zewnętrzne, ściany wewnętrzne, sklepienia, stropy, konstrukcje dachowe, pokrycie dachu, wyposażenie i instalacje)</p> <p>Wieża wyłączona z eksploatacji od lat 30-tych XX w. Zbiornik zdemontowany, przepompownia zlikwidowana. Budowla pozbawiona od lat programu użytkowego ulega stopniowej destrukcji. Szczególnie zniszczone pozostają schody i stropy. Dach dobry, mury nośne dobre, w oknach braki w oszkleniu. Instalacje zdemastowane, niesprawne.</p> <p>Dzieje budowli jako wieży wodnej są dla administracji kolejowej nieznane. O takim jednak pierwotnym programie użytkowym świadczy zarówno architektura obiektu jak i kształt ustroju nośnego stropu kondygnacji podzbiornikowej /stalowe kratownice/ - wyraźnie informujące o pierwotnej funkcji dzieła.</p> <p>W połączeniu z innymi wieżami wodnymi węzła kolejowego Lubsko /Nr 2 i 3/ dopełnia ona obraz przemiany technicznej i preferencji estetycznych dokonujących się w zakresie budownictwa kolejowych wież wodnych. Stąd też walory informacyjne zespołu wież wodnych stacji Lubsko są w skali Nadodrza szczególne.</p> <p>20. Najpilniejsze postulaty konserwatorskie</p> <ul style="list-style-type: none"> - z uwagi na walory historyczno-techniczne należy objąć wieżę ochroną prawną /wpis do rejestru zabytków/-źródło informacji z zakresu archeologii przemysłowej, historii techniki i dziejów komunikacji kolejowej Nadodrza - właściciel obiektu winien określić dlań nowy program użytkowy 	

21. Akta archiwalne (rodzaj akt, numer i miejsce przechowywania)

Kartoteki środków trwałych Oddziału Budynków PKP w Zielonej Górze.

22. Biblioteka

- S. Januszewski, Wassertürme an den Bahnstrecken des Oderlandes, XIX Congres ICOHTEC, Wien 1991

23. Źródła ikonograficzne i fotografia (rodzaj, miejsce przechowywania, sygnatury)

24. Uwagi różne

Patrz: karty ewidencyjne - Wodociągowe wieże ciśnień kolejowe Nr 2 i 3, Lubsko

25. Opracował

tekst.....dr Stanisław Januszewski.....20.05.1992 r.

imię, nazwisko, data, podpis

plany, rysunkidr Stanisław Januszewski.....20.05.1992 r.

imię, nazwisko, data, podpis

zdjęcia fotogr.dr Stanisław Januszewski.....20.05.1992 r.

imię, nazwisko, data, podpis

miejsce przechowywania negatywówarchiwum autora.....

KARTA PO WYPEŁNIENIU PODLEGA OCHRONIE NA PODSTAWIE PRZEPISÓW PRAWA AUTORSKIEGO

26. Adnotacje o inspekcjach, informacje o zmianach (daty, imiona i nazwiska wypełniających)

27. Załączniki